

2. Međunarodna konferencija

Budućnost obiteljskih tvrtki

Zagreb, 18.03.2010.

Obiteljsko poduzetništvo kod nas i u svijetu

možemo li nešto naučiti od dobrih svjetskih iskustava?

Slavica Singer

- Što znamo o obiteljskom biznisu u Hrvatskoj?
- Što znaju o obiteljskom biznisu u EU i SAD?
- Obiteljski biznis – u čemu je razlika od drugih poslovnih pothvata?
- Najčešći problemi obiteljskog biznisa?
- Neka dobra iskustva?

- Nema službene definicije
- Nema statističkog praćenja
- Rijetka istraživanja (Osijek, Split)
- Malo fokusiranih obrazovnih programa (Osijek, Split)

- ... Ali svi znamo nekoga tko je pokrenuo poslovni pothvat
- ... svi znamo za Agrokor, Atlantic grupu, ali koliko znamo da su to obiteljski biznisi?

- Overview of Family-Business-Relevant Issues: Research, Networks, Policy Measures and Existing studies, Nov. 2009
- Prijedlog zajedničke definicije
- Prijedlog statističkog praćenja
- Demografija:
 - 60 % svih EU poduzeća
 - 40-50% svih zaposlenih
 - svih veličina, od mikro do velikih
 - u svim sektorima

- Obiteljski biznisi dominiraju
 - Generiraju više od 50 % novostvorene vrijednosti
 - Poljoprivreda, veleprodaja, maloprodaja (Walmart)
- Problemi:
 - Transgeneracijski prijenos vlasništva i upravljanja
 - Posljedice za obitelj, lokalnu sredinu, nacionalno gospodarstvo
- Istraživanja:
 - Family Firm Institute, Boston
 - U.S. Association of Small Business and Entrepreneurship
 - Coleman Foundation

- I slični i različiti
- Slični:
 - Djeluju u istom poslovnom okruženju
- Različiti:
 - Drugačija percepcija prilika i opasnosti
 - Povezanost obitelji, vlasništva, poslovanja/upravljanja
 - Obiteljski biznisi su uspješniji od ne-obiteljskih

- Poslovno okruženje
 - vladine politike ne prepoznaju specifičnosti obiteljskih poduzeća i njihov društveni i ekonomski značaj
 - financijski problemi (oporezivanje nasljeđivanja firme, pristup novcima bez gubitka kontrole, poreski tretman reinvestiranja dobiti)
- Interne specifičnosti obiteljskih poduzeća
 - Nerazumijevanje poduzeća o važnosti planiranja transgeneracijske promjene
 - Ravnoteža između obitelji vs. poslovni interes
 - Image obiteljskih poduzeća u sferi zapošljavanja
- Obrazovni aspekt
 - nedostatak fokusiranih obrazovnih programa + cjeloživotno obrazovanje

- Nepostojanje zajedničke definicije – više od 90 definicija!
- Prijedlog ekspertske grupe European Commission, 2009:

Obiteljski biznis je, bez obzira na veličinu, ako je:

- *većina prava odlučivanja u rukama OSOBE osnivača ili osoba koje su kupile dio poduzeća, ili njihovi najbliži direktno srodnici*
 - *većina prava odlučivanja indirektna ili direktna*
 - *barem jedan predstavnik obitelji formalno uključen u upravljanje poduzećem*
 - *poduzeća na tržištu dionica - ako osnivač, vlasnik dijela poduzeća ili njegovi/njezini članovi obitelji ili nasljednici posjeduju najmanje 25% prava odlučivanja*
- Poslovni pothvati pokrenuti samozapošljavanjem, ukoliko postoji pravni subjekt koji se može prenijeti novoj generaciji

- Nedostatak standardiziranog statističkog praćenja obiteljskih biznisa
 - Nedostatak zajedničke definicije
 - Eurostat + nacionalna statistička praćenja

- Fokus (242 obiteljska biznisa, 2007):
Poslovno orijentirane (40%) vs. Obiteljski orijentirane (60%)

strateški utjecaj

profesionalizacija
(pravi ljudi na pravim
mjestima + delegiranje)

otvorena komunikacija

financijski bolje za
buduće generacije

operativni utjecaj

članovi obitelji imaju prednost

dvije linije komuniciranja

- Upravljanje
 - Od upravljanja vlasnika do OBITELJSKOG VIJEĆA
 - Samo 25% vlasnika vidi jednog člana obitelji za upravljačkim kormilom (SAD)
 - Formiranje obiteljskog vijeća zahtijeva educiranje članova obitelji

- Transgeneracijski transfer vlasništva i upravljanja
 - Samo 26% ima plan (SAD)
 - Deset godišnje razdoblje pripreme

- Regulatorni okvir
 - Transgeneracijski transfer vlasništva (Austrija, Francuska)
 - Oporezivanje
 - Reinvestirana dobit (Malta), zadržana dobit (Austrija)
 - Nasljeđivanje i poklon (većina EU zemalja)
 - Mehanizmi za dodatno financiranje – ulaganje bez prava glasa – Norveška, Španjolska

- Jačanje javne osvještenosti o značaju obiteljskih biznisa
 - Norveška: Family Business Network Forum kao dio Confederation of Norwegian Enterprises, zadnjih 15 godina
 - Finska: Ekspertska grupa Ministarstva rada i gospodarstva, 2004-2005 – definicija, opće prihvaćena u EU

- Rano planiranje međugeneracijskog transfera
 - Nizozemska: transfer paket - Ministarstvo gospodarstva: pismo vlasnicima kada navršše 55 godina + informacija o instrumentima iz paketa (training, savjetovanje...)
 - Belgija: Succession Scoreboard – Institut za obiteljska poduzeća: besplatno *on-line* samo-testiranje o snagama i slabostima poduzeća u odnosu na transfer vlasništva i upravljanja
 - Slovenija: Komora za obrtništvo i mala poduzeća – seminari i training (emocionalni, pravni i fiskalni aspekti transfera vlasništva i upravljanja)

- Izbjegavanje potencijalnog konflikta u upravljanju obiteljskog poduzeća – pomoć u razvoju “upravljačkog kodeksa u obiteljskom poduzeću”:
 - Turska: Industrijska komora – Family Contract
 - Austrija, Belgija, Španjolska: mjere za rješavanje konflikata među članovima obitelji vezanih za upravljanje poduzećem
 - Španjolska (Valencija) – regionalna vlada financijski subvencionira specijaliziranu ekspertsku pomoć u razvoju obiteljskog protokola

- Specifična edukacija fokusirana na problematiku obiteljskog biznisa
 - Bocconi University, Italija – Family Business Governance
 - FBN, Švedska – Owners' Programme
 - Finnish Family Firms Association, zajedno s španjolskim IESE – Ownership and working in the board

- jer su dominantan dio svakog gospodarstva
 - doprinos u stvaranju nove vrijednosti
 - Financijski kapital
 - Društveni i kulturni kapital
 - doprinos u zapošljavanju
- jer o sudbini obiteljskih biznisa ovisi jako mnogo ljudi, lokalna zajednica, nacionalno gospodarstvo

- Identificirati mjesto za prikupljanje problematike, lobiranje i promoviranje problematike obiteljskog biznisa
 - HUP?
- Uključiti predstavnike obiteljskog biznisa u privatno-javni dijalog na nacionalnoj razini
- Ekspertska grupa za predlaganje politika i instrumenata za rješavanje problema obiteljskog biznisa
 - MINGORP, HUP, HGK, HOK, CEPOR, akademska zajednica
 - Metoda otvorene koordinacije

CEPOR – Centar za politiku razvoja malih poduzeća i
poduzetništva

Trg J.F. Kennedy 6

Zagreb

Telefon 01 2305 363

E-mail:

singer@efos.hr (Slavica Singer)

deterovic@cepor.hr (Danica Eterovic)

